זהר במדבר

קיז ע"א

פרשת במדבר

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו', רבי אבא פתח "ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'" הפסוק הזה נתבאר. בא וראה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם, עשה אותו בדמות של עליונים ותחתונים, והיה כלול מהכל, והיה אורו מאיר מסוף העולם

וידבר יי' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו'

ר' אבא פתח[1] **ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'**

האי קרא אתמר ת"ח בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלאי[2] **ותתאי**[3] **והוה כליל מכלא**[4] **והוה נהוריה נהיר**[5] **מסייפי עלמא עד סייפי עלמא**[6] **והוו דחלין קמיה כלא**[7]

---

[1] טעם פתיחה זו משום דקי"ל בפסוק במדבר סיני באהל מועד למה הוצרך סימן בתוך סי' ומתרץ במדבר סיני הוא התורה שרומז לז"א, ובאהל מועד הוא המשכן שרומז למלכות ובא להשמיענו שישראל הם מיילין דאורייתא שהוא ז"א וחילין דמשכנא שהיא המלכות ולכך הביא פי' בצלמו בצלם אלהים, שהם ג"כ זון שבצלמו הוא ז"א בצלם ו' בצלם אלהים היא המלכות והאדם הוא משניהם יחד וכדמסיק לקמן (מ"מ).

[2] א"א ואו"א (מ"מ). משמים (יהל אור).

[3] במציאות אדם הוא כלל כל הנמשצים כאלו נאמר בראשו יש כללות העליונים למטה עד קרום האמצעי המבדיל בין הכרס והריאה היא כללי האמצעי למטה הוא מציאות התחתונים וכיוצא בזה נכללו בו כל הנמצאים כולם והוא דמותם ממש, והעד על זה כי כל העולם נברא בכ"ב אותיות והעד על זה עולם שנה נפש עי' ס"י (אור יקר). ירצה להורות מעלה כוללת שבה נשתנה אדה"ר בראשיתו מכל שאר בני אדם, כי כל הנולדים אחריו ראשיתם מזער ואחריתם ישגא כידוע מסודות עיבור יניקה וגדלות, מה שאין כן באדה"ר כי מיד בשעתא דברא יתיה קב"ה מיד עבד ליה בדיוקנא וכו', כי אדם הוא דמות או"א ודמות זו"ן (רמ"ז). זו"ן (מ"מ). מהארץ וזהו דמות אדם (יהל אור).

[4] בזולת היות בו דמותם כדפי' וזה במציאות בניינו, נוסף על זה היות בו חלק הנמצאות כולם, כאלו נאמר באדם נשמה דאצילות ונשמה דבריאה כסא לנשמה דאצילות והיינו סוד י' ספירות וכסא שכינה כנודע, למטה מאלו ד' חיות נושאי הכסא ובאדם רוח מהיצירה למטה מאלו עולם דעשיה האונפים וכל מעשיהם שהם למטה מהחיות ובאדם נפש למטה מזה הקלי' כי סביב רשעים יתהלכון דכתיב והנה רוח סערה באה מן הצפון וכו' ומתוכה דמות וכו' וכן באדם יצה"ר רשע מכתיר את הצדיק למטה מכל זה גולם גשמי שהוא עצם א' מד' יסודות ד' גופנים ויתרככו בו למטה מכל זה גוף האדם הגשמי והוא כלול על ידי עניינים אלו ממש מכולם (אור יקר). לא מבעיא שהוא דיוקן עליון ותחתון, שיש אדם עליון ואדם תחתון, באופן שהוא כולל ורומז לשני הזוגות הקדושים או לזה או לזה, אמנם עוד מעלה אחרת כי בו כלולים כולם ביחד בסוד כללות עשר ספירות האצילות, כי הראש כולל כח"ב והגוף הז' קצוות (רמ"ז). האדם שבעולם הזה כולל כולם (מ"מ). זהו צלם של אדם (יהל אור). הוא נקבות של הד"ו פרצופים שהוא נוק' של דכורא נהוריה ודחלין הוא דכורין מהד"ו פרצופין (יהל אור).

[5] נראה כי לקרון פניו גאמר כענין מרע"ה (אור יקר). דאור ראשון כליל משית יומין יומא דכלהו יומין וזהו מסוף העולם ועד סופו והוא דכורא דפרצופין דאתנטלא מיניה אח"כ (יהל אור).

[6] קשר העולמות וייחדות משולבות אשה אל אחותיה יורה שפע ורב טוב בועלם והטעם כי אור א"ס מאיר בי' ספירות דאצילות בי' כסאות דבריאה ובי' כתות דמלאכים ובעשר גלגלי רקיע ועד נקודה אחרונה. אמנם טובתם של הנמצאים אינו אלא בהיות כל עלול דבק בעילתו וכל עילה משתפת בעלולו וכו' אמנם בהמצא הפורד אז אור א"ס מסתלק מהם ונסתמו מאורות כל הנמצאים והנ המטעם זה להיות באדם קשר כל הנמצאים מהמאציל הראשון עד נקודת הארץ התחתונה מדרגה אחר מדרגה כדפי' היה סבה שאור א"ס מתנוצץ בו בפרטות ומאיר בו מבחי' הראשונה שבו עד מציאות נקודה אחרונה שבו שהיא העפר והגוף הזה ולהיות כי הוא סבה קודמת לכל העולם ומאוחר לכולם ובמעשיו תלויים עליונים ותחתונים היה כל העולם כולו מאיר ממנו. "מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא" שהוא נעעשה בסיס ומכון לאור העליון וממנו יונקים האור אפילו המלאכים (אור יקר). פשוטו הוא שהיה צנור המושך השפע לכל העולמות מראש ועד סוף. והא דקארי לשני הקצוות בשם סייפי, לרמוז למה שנודע שיש שתי בחינות באורות, אור ישר ואור חוזר, באופן שבבחינת אור הישר העליון הוא ראש ובשל אור חוזר הוא סוף (רמ"ז).

[7] היראה האמיתית הוא מהאל עושה כל, אמנם אין דרך אלינו לעבוד אותו אלא על ידי מקום המושג דהיינו מקום האצילות עד שנאמר שתהיה העבודה אליו ולא למדותיו. אמנם לא יושג לנו עבודתינו אליו אלא על ידי מדותיו עצמות וכלים כי לא יצדק אמרינו אליו חננו מאתך דה ובנה והשכל במציאות פשיטותו אלא על ידי המדה ההיא הנודעת לזה וכן רפאנו וכיוצא וע"ד זה לכל

ועד סופו, והכל היו פוחדים ממנו.

ואף על גב שהרי פרשוה, יש להתבונן בפסוק הזה "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו", כיון שאמר בצלמו מה זה בצלם אלהים ברא אתו, אלא ודאי שתי דרגות שכלולות זכר ונקבה, אחת לזכר ואחת לנקבה, ולכן שני פרצופים היו בודאי, וסוף הפסוק מוכיח, שכתוב "זכר ונקבה ברא אותם" וכלול היה מכל הצדדים (משני צדדים). ואף על גב שהנקבה אחוזה בצדו, הרי היא גם כלולה משני צדדים, להיות שלם בכל.

ואע"ג דהא אוקמוה אית לאסתכלא ביה בהאי קרא ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו כיון דאמר בצלמו מאי בצלם אלהים ברא אותו אלא ודאי תרין דרגין[8] דכלילן[9] דכר ונוקבא[10] חד לדכר[11] וחד לנוקבא[12] ובגין כך דו פרצופין[13] הוו ודאי וסיפא דקרא אוכח דכתיב זכר ונקבה ברא אותם[14] וכליל הוה מכל סטרוי[15] (נ"א מתרין סטרין) ואע"ג דנוקבא[16] אחידת בסטרוי הא היא נמי כלילא מתרין סטרין[17] למהוי שלים בכלא[18]

הנמצאים למטה היו שואבים שפע מאדם עד שכולם עובדים אותו לאלוה מפני שהיו אומרים שיניקתם השפע מהעיל הקודמת היה על ידי אדם עד שאדם הראשון הצילם מן הטעות הזה ואמר באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו שהוא סבה לכולהו (אור יקר). זהו ארבעה ד"ו פרצופין (יהל אור).

[8] אלהים היא מלכות דהיינו דמות, "צלמו" ת"ת, כי צלם ודמות הם ת"ת ומלכות. ונודע כי ת"ת כלול מהמלכות ומלכות כלולה מת"ת, מפני שנאצלו יחד, ובהפרדם איש מאחיו, נמצא מציאות של זה בזה והיינו סוד ויסוגר בשר תחתנה, ואל ב' המציאויות אלו דהיינו ב' דרגין ת"ת ומלכות "דכליל דכר ונוקבא" (אור יקר). זה מבואר במאי דקיימא לן בכמה דוכתי דשני צלמים הם, אחד מאבא ואחד מאמא, ושל אבא גם הוא נקרא בשם אהי"ה דיודין, להיותו מתעלם בשל אי', ועליו נאמר בצלמו, פי' בצלם הנסתר והוא שלו, ר"ל שגם הוא סוד קס"א, אבל על של אמא אמר בצלם אלקים, לפי שה"ס הגבורות הנכללות עם החסדים בתוך זעיר (רמ"ז). דכ"א כליל דו"נ (יהל אור).

[9] בצלמו בצלם ו' דכר, בצלם אלהים נוקבא (רח"ו). ואע"ג דנוק' אחידת בסטרוי הוא נמי כליל מתרין סטרין, פי' שאדם הוא מבחי' מ"ה וכלול עמו ב"ן דמ"ה וחוה ג"כ היא ב"ן וכלול עמה מ"ה דב"ן נמצא שכלול מכל סטרוי (מ"מ). ר"ל דבין דכר ובין נקבה כלילא מדכר ונוק' (יהל אור).

[10] הם כל א' כלול מת"ת ומלכות. אמר הכתוב "ויברא אלהים" מלכות את האדם בכח הת"ת שהוא צלמו, וזהו הזכר בצלם ת"ת, אלהים מלכות ברא אותו דהיינו הנקבה (אור יקר). לפי שעיקר הצלם השני הוא לתיקון הנוק' הנקרא צלם אלקים, וכו', ועל זה אמר חד לדכר וחד לנוקבא. ובזה מדוייק עוד אומרו ויברא אלקים את האדם בצלמו, פי' בצלם של האדם הוא זעיר, אי נמי בצלם ו'. ועל של הנוק' אמר בצלם אלקים. והוסיף ברא אותו, מפני שגם צלם דאמא נכלל בתוך זעיר כנזכר (רמ"ז).

[11] לבראות הזכר (אור יקר).

[12] לבראות הנקבה (אור יקר).

[13] ראיה אל יחוד הת"ת והמלכות בבריאת אדם וחוה ממה שנברא דו פרצופים יחד מורה כי זכר ונקבה העליונים היו מיוחדים. ומפני שמציאות ד"ו פרצופים הוא מחלוקת אם פרצוף היתה או זהב היתה לכך הכריח שפרצוף היתה מדכתיב זכר ונקבה בראם דמשמע בשעת בריאתם יחד היו זכר ונקבה (אור יקר). זוגות, דהיינו בצלמו, צלם ו', שהוא דכורא וצלם אלהים שהוא נקבות כל א' היה זוגות (יהל אור).

[14] ג"כ כנ"ל (יהל אור).

[15] מסטרא דדכורא כליל בנוק' ומסטרא דנוק' כליל בדכורא (אור יקר).

[16] זהו סיום ביאור הענין, וירצה שאעפ"י שהנקבה אחוזה ממש באמא ואליה שייכות הגבורות בעצם, בכל זאת היא (נ"א הוא) נמי כלילא מתרין סטרין, חו"ג, להיות שלם בכל, מה שאין כן בנוק' דדעת שלה ק"ל איהו, שאין בה רק הגבורות (רמ"ז).

[17] הוא כמ"ש בפ' שמיני לה ע"ב צלם בדכורא ודמות בנוק', וע"ש שנוק' כלילא בדכורא לכן לא הזכיר בשתיהן כ"א הדכורא בצלמו בצלם אלהים, בצלם ו' ז"א דכליל זו"נ בצלם אלהים נוק' דז"א שנקרא אלהים והיא ג"כ כלילא זו"נ (יהל אור).

[18] פי' כללות הזכר בנקבה ונקבה בזכר כדרך המציאות העליון שבזולת היות ת"ת ומלכות יחד עכ"ז ת"ת כלולה במלכות ומלכות בת"ת (אור יקר).

והיה מסתכל בחכמה למעלה ולמטה, כיון שסרח התמעטו הפרצופים והחכמה הסתלקה ממנו, ולא היה מסתכל אלא בדברי גופו. אחר כך הוליד בנים מעליונים ותחתונים, ולא התיישבו זה וזה בעולם עד שהוליד בן, וממנו נשלם (נשתל) העולם, שנקרא שת, וכך פרשוה. ועם כל זה העולם התחתון לא נשלם ולא היה שלם ולא נמצא בקיומו עד שבא אברהם והעמיד

והוה מסתכל בחכמתא לעילא[19] ותתא[20] כיון דסרח[21] אתמעטו פרצופין[22] וחכמתא אסתלקת מניה ולא הוה מסתכל אלא במלי דגופיה[23] לבתר אוליד בנין מעלאי ותתאי[24] ולא אתישבו[25] דא ודא בעלמא[26] עד דאוליד בר[27] ומניה אשתלים (ס"א אשתיל) עלמא[28] דאקרי שת[29] והא אוקמוה ועכ"ד עלמא תתאה לא אשתלים[30] ולא הוה שלים[3231] ולא אשתכח בקיומיה עד דאתא אברהם[33] ואתקיים עלמא[34] אבל לא אשתלים עד

---

[19] חכמת העליונים ברוחניים, וחכמת התחתונים בטבע לדעת התלות אלו באלו (אור יקר). כיון שהיה ראשו באצילות כנז"ל, היה בו כח להמשיך אור האצילות בכל קומתו, דהיינו עד סוף העולמות (רמ"ז).

[20] הוא אבי"ע עילאה אצילות ותתאה בי"ע והן דכר ונוק' (יהל אור).

[21] מבואר מה גרם חטאו להוריד העולמות עד שהוריד זו"ן למקומם למטה ששם הם קטני הקומה מאד ממה שהיו בתחילה בהיותם במקום זו"ן, וכן הוריד הבריאה והיצירה לעולמות הפירוד שהם כלים גמורים ואין בהם מצד עצמם בחינת אלקות שה"ס האצילות. וז"ש שנסתלקה ממנו החכמה שה"ס האצילות. ולא הוה מסתכל אלא בדברים חומריים של הגוף, הוא הוא ענין בי"ע (רמ"ז).

[22] כללות הזכר בנקבה ונקבה בזכר (אור יקר), דהיינו הדכורים (יהל אור).

[23] הדברים הגשמיים צורכי הגוף (אור יקר), והוא נוקב' וגם גופים לא אשתלים (יהל אור).

[24] הם קין והבל שהיה בהם סוד נפש דאצילות, ומשם ולמטה דהיינו עילאי ותתאי, אצילות ובי"ע, ולהיותם מעורבים מטוב ורע לא אתיישבו דא ודא, פי' לא מבעיא קין שעיקרו מן הגבורות ושהיה קינא דמסאבותא, אלא אפילו הבל שהיה רובו מהחסדים גם הוא לא נתקיים (רמ"ז). פי' לפי שבא נחש על חוה, ואח"כ בא אדם ג"כ על חוה, נמצא שאותם הבנים מטיפת המלאך ומטיפת אדם וז"ש מעילאי ותתאי (מ"מ). קין והבן, קין ממלאך נחש, והבל מאדם (יהל אור). ר"ל קין והבל שהן היו כלולים מטסרא דקדושה ומסט"א שלכן לא נתקיימו כמ"ש באד"ר עיי"ש (יהל אור).

[25] ולא נשאר מהם כלום בעולם (יהל אור).

[26] שנמוח כל זרע קין והבל מן העולם ולא נתקיים העולם רק על ידי שת ובניו (רח"ו).

[27] הוא שת שעיקרו מן החסדים והוא מסוד היסוד, מלשון (ישעיה כ ד) וחשופי שת, שהוא ענין עטרא דזעיר (רמ"ז).

[28] ה"ס זעיר שה"ס עולם סתם (נ"א קטן) בעל ו"ק כנודע (רמ"ז).

[29] פי' לשון יחוד שממנו הושתת העולם (אור יקר).

[30] ג' עמודים שהעולם עומד עליהם (יהל אור).

[31] זוהי רחל שנפגמה בעוון אדה"ר, וכו' וידוע שתיקון פרצופה הוא כנגד תנה"י דז"א, והם ג' מדרגות כנודע מכוונות העמידה, ששתי עליות עולה אחת בברוך אתה ואחת בזקיפה, וכנגד אלו הג' אמר לא אשתלים, דהיינו בכתרה. ולא הוה שלים, בחו"ב שלה. ולפי שכח"ב שלה קונים שלימות בהארת החסדים לכן אמר בהם לשון שוה. אבל ולא אשתכח בקיומיה, ה"ס דעתה האחוז ביסוד שלו שה"ס הקיום (רמ"ז). פי' אע"פ שנולד שת שממנו הושתת העולם, עכ"ז לא היתה שלימות בעולם כראוי (מ"מ).

[32] ג' בחי': א', לא אשתלים. ב', לא הוה שלים. ג', לא אשתכח. והגם ג' דברים שצריך העולם לשלמותו: הא', קיומו, שלא יתבטל, וזה נתקן על ידי ג' אבות. ב', שלמותו, שיהיה כלול העולם התחתון מכל בחי' הנמצאות בעולם הענין, וזה נתקן על ידי י"ב שבעים וע' נפש. הג', שיהיה רוחניות הועלם עליון נאחז ומתפשט בעולם תחתון וזה נתקל על ידי התורה והמשכן (אור יקר). נגד עיבור ויניקה ומוחין שעל ידם היה השלימות בעולמות כולם (מ"מ).

[33] כמ"ש בהבראם, בה' בראם, אותיות אברהם (יהל אור).

[34] הגם שהיו כל אותם הנקובים בראשי הדורות, שאמר הרב זלה"ה שהיו צדיקים [גמורים] גדולים, לא הועילו כלום לתקן המלכות עד שבא אברהם ואתקיים עלמא (רמ"ז).

העולם, אבל לא נשלם עד שאברהם נמצא בו בעולם, ואחז בו בימין, כמי שאוחז בימינו את מי שנופל.

בא יצחק ואחז בידי העולם בשמאל, והתקיים יותר. כיון שבא יעקב אחז באמצע הגוף ונכלל בשני צדדים, יעמיד את העולם ולא היה מתמוטט. ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשיו עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז עמדו העולמות ונשלמו והתבשמו עליונים

דאברהם אשתכח[35] ביה בעלמא[36] ואחיד ביה בימינא[37] כמאן דאחיד בימיניה למאן דנפיל

אתא יצחק ואחיד בידיה דעלמא בשמאלא[38] ואתקיים יתיר[39] כיון דאתא יעקב אחיד באמצעיתא בגופא ואתכליל בתרין סטרין אתקיים עלמא ולא הוה מתמוטט[40] ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי[41] עד דאוליד תריסר שבטין[42] ושבעין נפשאן[43] ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא ועכ"ד לא אשתלים עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני[44] ואתקם משכנא[45] כדין אתקיימו עלמין[46] ואשתלימו ואתבסמו[47]

---

[35] הוא זמן מילתו שאז זכה לה' חסדים ונתעצם להעיר במלכות (רמ"ז). שבתחלת ימיו של אברהם שעדיין לא השיג מדת החסד עדיין לא נשלם העולם ואחר דאשתכח ביה בעלמא ואחד בימינו, דהיינו שהשיב מדת החסד על ידי מעשיו הטובים כמ"ש לעיל [פ ע"א] וכו' שהיה אאע"ה ולה מדרגה אחר מדרגה עד הנגבה שהוא החסד אזי תקן העולם כמאן דאחיד בימיניה (מ"מ).

[36] שה"ס המלכות שאז פנה להאיר לה (רמ"ז).

[37] במדת החסד ואל העול סאין זה מקומו הגמור אלא "כמאן דאחיד בימינה למאן דנפיל" פי' הוא נופל ונסמך קצת מנפילתו אבל סוף סוף נקרא נופל, והיינו על ידי חסד נקרא סומך נופלים מפני שאוחז מצד א' בימין ונפול מפני שאין לו סומך מצד שמאל (אור יקר). ר"ל בימין של העולם הוא חסד שלו. והמשיל הענין כמאן דאחיד בימיניה וכו', וירצה שמחזיק בימינו בימין של העומד ליפול, שבזה נמצאו יחד בסעדו, ימין העוזר וימין העזור, ותחזקנה בזה שתיהן זו בזו (רמ"ז).

[38] היינו גבורה שלה שנתפשטה בכח גבורת יצחק (רמ"ז).

[39] לא תקן אלא ואתקיים יתיר, כמי שאין לו כח בגוף להתקיים והוא נסמך בב' ידיו דהיינו ימין ושמאל וז"ש "ואחדי בידיה בשמאלא" (אור יקר).

[40] אמנם כאשר בא יעקב אז היה הקיום העיקרי (אור יקר). שבסגולתו של יעקב נתפשט הרקיע השלישי הוא הת"ת שלה, ואז היתה כסא של שלש רגלים (רמ"ז).

[41] פי' לא היו כל בחי' הנמצאות למעלה בנעלם נמצאות למטה מפני שנמצאו ג' אבות נג' ג' מדות. אמנם יש עוד בת"ת י"ב גבולי אלכסון, ויש עוד לי"ב גבולים אלו ע' ענפים, לזה בעוד שלא נולדו י"ב שבטים מרכבה לי"ב גבולים וע' נפש מרכבה לע' ענפים לא נשלם עולם תחתון להיותו מרכבה לעולם עליון. וזה שאמר "לא אתשלים וכו'", פי' עשה שורש בנעלם והיה שתול על פלגי אורות עליונים ועכ"ז אין אל העולם בזה אלא הבחי' הב' מהשלימות שפי' למעלה אבל הג' דהיינו שיהיה רוחניות עליון מתפטש למטה וקשר ב' העולמות לא נמצא וז"ש "לא אשתלים" כי על ידי קבלת התור הוע"י המשכן נתפטש אור הת"ת הנקרא תורה ועל ידי המשכן נתפשט אור השכינה בישראל (אור יקר). שהרי היא מושרשת בקו האמצעי כידוע, ועיקר שורשיה הוא בת"ת כי משם מוצאה (רמ"ז).

[42] הי"ב שבטים ה"ס הי"ב פרקים דח"ג ונ"ה הכלולים בת"ת (רמ"ז). פי' שהם נגד י"ב בקר ונגד י"ב צרופי הוי"ה (מ"מ). י"ב בקר י" בצרופי הוי"ה (יהל אור).

[43] ה"ס ב' חסדים וב' שלישים המאירים בכח"ב (רמ"ז). פי' שהם כנגדה חסדים המגולים שהם ב' חסידם וב' שלישים והם ע' כמ"ש הרב בכוונת המילה (מ"מ). שהם ע"ב דהיינו שבעים נפש עם יעקב ואברהם ויצחק הם ע"ב (יהל אור).

[44] שאז נתפשטה מלכות שבמלכות ונשתלם פרצופה בשלימות. וכו' שנתפשט אור מלכות דאצילות עד למטה בעוה"ז, ואז זכו למדרגת פנים שסודו בכללות הוא אור אצילות (רמ"ז). דהיינו מעלאי (ושמי') (ל"ה במכתב תי' זו איך צ"ל) [ונ"ל דצ"ל ותתאי – המסדר] (יהל אור).

[45] כל ענין מתן תורה היה לתיקון זעיר, אבל בהקמת המשכן נתקנה רחל, ואז ודאי אתקיימו עלמין, כי התורה כבר קבלוה ונתקיים תיקון זעיר, ואחר כך נתקנה נוק' ואז נאמר (שמות מ, לה) וכבוד ה' מלא את המשכן (רמ"ז).

[46] קיום אחר, שהוא תוספת מעלה אל העולם העליון ואל העולם התחתון (אור יקר). פי' אבי"ע בבחי' העולמות (מ"מ)

[47] ומסתכמו (אור יקר).

ותחתונים, כיון שהתורה והמשכן הוקמו רצה הקדוש ברוך הוא לפקד

החיילות של התורה, כמה צבאות הם של התורה, כמה צבאות הם של המשכן.

בא וראה כל דבר שצריך להתיישב במקומו, לא מתיישב עד שנזכר בפה ומתמנה עליו. כמו כן כאן, רצה הקדוש ברוך הוא לפקד חיילות התורה וחיילות המשכן, וכולם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כדוגמא שלמעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.

עלאין ותתאין[48] כיון דאורייתא ומשכנא אתוקמו בעא קודשא בריך הוא למפקד

קיז ע"ב

חילוי דאורייתא[49] כמה חיילין אינון דאורייתא כמה חיילין אינון דמשכנא[50]

ת"ח כל מלה דבעי[51] לאתיישבא בדוכתיה לא מתיישבא עד דאדכר בפומא ואתמני עלה אוף הכא בעא קב"ה למפקד חיילין דאורייתא[52] וחיילין דמשכנא[53] וכלהו הוו כחד[54] ולא מתפרשי דא מן דא[55] כלא כגוונא דלעילא[56] דהא אורייתא ומשכנא[57] לא מתפרשי דא מן דא ואזלין כחדא[58]

---

[48] [לפי גרסתו] להיות קשר הת"ת והמלכות יחד למטה בתורה ומשכן עולם עליון בעולם תחתון (אור יקר). כנזכר בפרשת פקודי רלו ע"א [אסתלק [יצה"ר] מעלמא דלא יכיל לשלטאה], ומשם ואילך, שנמתקו כל הדינים ונכנעו כל החיצונים (רמ"ז). עילאין, הם הספירות שהם פנימיות העולמות, ותתאין הם המלאכים ובני אדם. א"נ עלאין הם פרצופי אצילות, ותתאי הם פרצופי בי"ע בבחי' פנימיות העולמות (מ"מ).

[49] אלו החיילים [הם] של שתי המרכבות דקב"ה ושכינתיה וכנזכר בפרשת בהעלותך (קנד ע"א), שהם ממש כמספר כל הדגלים שהיו סובבים את המשכן ואת התורה שבתוכו משכן העדות. וכנגד שני המחנות נמנו ב' פעמים, שהרי הם הם הראשונים והם הם השניים, אלא שבשני המניינים נשתלמה בחינתם ואחיזתם בזו"ן. וזה במה דאדכר בפומא, שבזה האירו לחוץ המציאות הגנוזות (נ"א דגבורות) בזו"ן (רמ"ז).

[50] פי' ישראל שהם חיילות הז"א הנק' תורה, וחיילות המלכות הנק' משכנא (מ"מ). דב' פעמים התפקדו ישראל, ראשון פקדו משה ואהרן ונשיאי ישראל במדבר סיני כמ"ש ויפקדם במדבר סיני. ושני פקד הקב,ה בעצמו באהל מועד כמ"ש איש על דגלו כו' סביב לאהל מועד. נמצא ב' פקודים, א' לאורייתא, וא' למשכנא. וטעם ב' פעמים כי צריך להיות האדם שלם ולכלול מדכר ונוק' מעילאי ותתאי וזהו אורייתא מעילאי ומשכנא מתתאי, וכל א' כלול מדכר ונוק', לכן הקב"ה פקד למשכנא וישראל מתתאי פקדו לסיני לאורייתא לעילאי והוה כולהו שלים כמש"ו וכלהו הוו כחד ולא מתפרשו (יהל אור). ר"ל של ז"א ושל נוק' שהן תריסר תחומין די"ב צרופי הוי"ה, י"ב גבולים דז"א, ותריסר בקר דנוק', ואורייתא הוא ת"ת דז"א ומשכנא הוא ת"ת דנוק' היכל הרצון ששם י"ב הנהורין ד' דגלים וכל מספר בני ישראל, וכמספרם כמ"ש בפ' בהעלותך דף קנד ע"ש ובאותו מספר עצמו הם הי"ב גבולין דת"ת דז"א (יהל אור).

[51] להיותו נקשר עם רוחניותו למעלה, לינק, והיינו מקום אל הדברים הרוחניים, וכאשר אין העלול קשורה על עילתו יקרא "אתתרך מאתריה" והנה עתה כדי שיהיה משכן בבחי' כליו מרכבה אל הכחות העליונים וכן ישראל מרכבה אל ענפי הת"ת לכך נפקדו פקודי המשכן ופקודי כליו (אור יקר).

[52] ישראל, שהם מקבלי התורה והם נגד ישראל עילאה (אור יקר).

[53] משכן שהיא נגד משכל למלכות, ועל זה נאמר אלה פקודי המשכן וכו' כדי לקשר עליונים בתחתונים (אור יקר).

[54] פי' פקודי המשכן ופקודי התורה, מפני שהמלכות מכון ובית לת"ת, וכל בחי' שבת"ת זכרים וכנגדם ממש במלכות לא פחות ולא יותר (אור יקר).

[55] שאם ימצא בזכר בחי' אחת אינה בנקבה הרי היא נפרדת ממנו באות הבחי' וכן אם ימצא בחי' אחת יתירה בנקבה שאינה בזכר הרי הם נפרדים בערך אותה בחי', לכך כולהו הוו כחד בשווי בבחינתם ולא מתפרשי דא מן דא שאם לא כן הוו מתפרשי (אור יקר).

[56] פי' ישראל ומשכן כענין ת"ת ומלכות (אור יקר). פ' כמו שזו"ן למעלה אינם נפרדים ח"ו כן אורייתא ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא שתמיד ארון התורה הוא בתוך המשכן (מ"מ)

[57] לוחות הברית שבתוך הארון שהוא עיק המשכן דהיינו ת"ת בתוך המלכות (אור יקר).

[58] אם ת"ת פועל רחמים, ומלכות כמוהו ואם להפך להפך, כי כל ההנהגה היא נשפעת מו"ק לה ובה בחי' לכולם (אור יקר).

ומשום זה חיילותיהם עולים בחשבון להודיע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון, ולכן כתוב "וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד", אם באהל מועד למה במדבר סיני, אלא אחד לתורה ואחד למשכן, וזה וזה באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד. וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. "לצאתם מארץ מצרים" להודיע שכשיצאו מארץ מצרים זה היה בחדש הראשון.

ובגין כך חייליהון עאלין בחושבנא[59] לאשתמודעא גבייהו[60] בר אינון אחרנין דלית לון חושבנא[61] ובגין כך כתיב וידבר יי' אל משה במדבר סיני[62] באהל מועד[63] אי באהל מועד אמאי במדבר סיני אלא חד לאורייתא וחד למשכנא[64] והאי והאי[6665] באחד לחדש השני בשנה השנית וכלא חד והאי אקרי (מ"א ו &) חדש זיו רמז להההוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא דהא כדין עלמין כלהו אשתכחו בשלימו לצאתם מארץ מצרים לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחדש הראשון הוה

---

[59] קשיא ליה כי לפי מה שפירשתי אם כן נמצאת נותן מדה וגבול לבלי מדה ובלי גבול, שהרי המספר הוא גבול, ולזה תירץ שהם במספר בלי מספר, והמספר מוכרח (אור יקר). פי' אותם שהם מבן עשרים שנה ומעלה (מ"מ).

[60] "עאלין בחושבנא" היינו אומרו המוציא במספר צבאם, "לאשתמודעא גבייהו" פי' שיהיו כל הבחי' יונקות מהשורש העיקרי, כאלו תאמר ת"ת עיקר שורש לכל הבחי', כמה הם הבחי' שהם יונקות מעצם הת"ת מקור האור ששים רבוא שהם כמספר בני ישראל (אור יקר).

[61] והיינו בני ישראל הפחותים מעשרים והנשים והזקים, שלא נמנו כלל ולא נודע מספרם (אור יקר ומ"מ).

[62] מקום נתינת התורה (אור יקר).

[63] המשכן (אור יקר).

[64] ר"ל במדבר סיני הוא אורייתא באהל מועד משכנא ושניהם מנין ומספר א' (יהל אור).

[65] נהמי ובהמי (לוז יקר ומ"מ ויהל לוז).

[66] [לפי גרסתו] פי היה ענין הדבר למשה להיות המספר במשכן וישראל (אור יקר). פי' שישראל יש להם אחיזה בז"א הנק' תורה ובמלכו תהנק' משכנא (מ"מ). ור"ל בהאי ובהאי בב' המנינים היה הכל בא' לחדש השני בשנה השנית כי מונים שנה לחמה וחודש ללבנה והשני הוא להיפך [אצ"ל להיסוד – ש"ל] והוא ב' למלכות שהיא ראשונה והיסוד שני לה (יהל אור).